

4.10.2024

PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

komission varapuheenjohtajan / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan julkilausuman johdosta

työjärjestyksen 136 artiklan 2 kohdan mukaisesti

Moldovan häiriönsietokyvyn vahvistamisesta Venäjän sekaantumisen torjumiseksi ennen pian järjestettäviä presidentinvaaleja ja perustuslakikansanäänestystä EU:hun yhdentymisestä (2024/2821(RSP))

Siegfried Mureşan, Andrzej Halicki, Michael Gahler, Sebastião Bugalho, David McAllister, Željana Zovko, Nicolás Pascual De La Parte, Isabel Wiseler-Lima, Antonio López-Istúriz White, Wouter Beke, Krzysztof Brejza, Daniel Caspary, Rasa Juknevičienė, Sandra Kalniete, Ondřej Kolář, Andrey Kovatchev, Andrius Kubilius, Miriam Lexmann, Vangelis Meimarakis, Ana Miguel Pedro, Davor Ivo Stier, Michał Szczerba, Ingeborg Ter Laak, Matej Tonin, Milan Zver, Ioan-Rareş Bogdan, Daniel Buda, Gheorghe Falcă, Mircea-Gheorghe Hava, Dan-Ştefan Motreanu, Virgil-Daniel Popescu, Adina Vălean, Loránt Vincze, Iuliu Winkler
PPE-ryhmän puolesta

Euroopan parlamentin päätöslauselma Moldovan häiriönsietokyvyn vahvistamisesta Venäjän sekaantumisen torjumiseksi ennen pian järjestettäviä presidentinvaaleja ja perustuslakikansanäänestystä EU:hun yhdentymisestä (2024/2821(RSP))

Euroopan parlamentti, joka

- ottaa huomioon viimeaikaiset päätöslauselmansa Moldovan tasavallasta,
- ottaa huomioon Euroopan unionin, Euroopan atomienergiayhteisön ja niiden jäsenvaltioiden sekä Moldovan tasavallan välisen assosiaatiosopimuksen¹, johon sisältyy pitkälle menevä ja laaja-alainen vapaakauppa-alue,
- ottaa huomioon Moldovan tasavallan 3. maaliskuuta 2022 esittämän Euroopan unionin jäsenyyttä koskevan hakemuksen ja Eurooppa-neuvoston 23. kesäkuuta 2022 komission myönteisen arvion pohjalta ja Euroopan parlamentin esittämien näkemysten mukaisesti myöntämän ehdokasmaan aseman,
- ottaa huomioon kesäkuussa 2024 pidetyn Moldovan liittymistä EU:hun käsitelleen ensimmäisen hallitustenvälisen konferenssin koollekutsumisen,
- ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 ja 49 artiklan,
- ottaa huomioon työjärjestyksen 136 artiklan 2 kohdan,
- A. ottaa huomioon, että Moldovan tasavallassa järjestetään 20. lokakuuta 2024 presidentinvaalit ja perustuslakikansanäänestys yhdentymisestä EU:hun;
- B. ottaa huomioon, että Venäjän federaatio on käyttänyt provokaatiota, disinformaatiota, poliittisten puolueiden laitonta rahoittamista, kyberhyökkäyksiä ja muita hybridikeinoja heikentääkseen Moldovan tasavallan vakautta, suvereniteettia, perustuslaillista järjestystä ja demokraattisia instituutioita; toteaa, että vakautta vaarantavalla toiminnallaan Moldovassa Venäjä pyrkii heikentämään Moldovan kansan valitseman EU-jäsenyyteen johtavan tien yleistä kannatusta ja lisäämään epävakautta;
- C. ottaa huomioon, että EU määräsi vuonna 2023 pakotteita keskeisille moldovalaisille oligarkeille ja Venäjä-mielisille toimijoille, kuten Ilan Shorille, Vladimir Plahotniucille, Igor Chaikalle, Gheorghe Cavcaliucille ja Marina Tauberille, soveltaen äskettäin perustettua pakotejärjestelmää henkilöille, jotka ovat vastuussa toimista, joilla pyritään horjuttamaan, heikentämään tai uhkaamaan Moldovan tasavallan suvereniteettia ja itsenäisyyttä;
- D. ottaa huomioon, että Yhdysvallat paljasti kesäkuussa 2024 yhdessä Yhdistyneen kuningaskunnan ja Kanadan kanssa Venäjän pyrkimykset toteuttaa vakautta vaarantavaa toimintaa Moldovan tasavallassa ja sekaantua maan vaaleihin;

¹ EUVL L 260, 30.8.2014, s. 4.

- E. ottaa huomioon, että Yhdysvallat julkisti syyskuussa 2024 Venäjän ulkomailla toteuttamiin epävakauttaviin toimiin osallistuvan kolmen yhteisön ja kahden henkilön nimet ja varoitti Venäjän valtion rahoittaman RT-yrityksen, entisen Russia Todayn, mahdollisesta piilovaikuttamisesta; ottaa huomioon, että Yhdysvallat paljasti RT:n laajentaneen toimintaansa pelkäästä tiedonvälityksestä aktiiviseen kybertoimintaan, piilovaikuttamiseen, sotavarusteluun ja informaatiiosodankäyntiin monilla alueilla ja että RT pyrkii sekaantumaan Moldovan vaaliprosesseihin ja tukee suoraan oikeutta paossa olevaa moldovalaista oligarkkia Ilan Shoria sekä koordinoi toimintaa Venäjän tiedustelupalvelun kanssa vaikuttaakseen Moldovassa lokakuussa 2024 pidettävien presidentinvaalien ja EU-jäsenyyteen liittyvän perustuslakikansanäänestyksen tuloksiin;
- F. ottaa huomioon, että Moldovan tasavalta on toteuttanut toimia Venäjän sekaantumisen torjumiseksi muun muassa kieltämällä Venäjä-mieliset puolueet, määräämällä pakotteita oligarkeille, keskeyttämällä disinformaatiota levittävien tiedotusvälineiden toiminnan ja lisäämällä tullitarkastuksia;
- G. panee merkille, että huolimatta kaikista näistä yrityksistä horjuttaa maan vakautta Moldovan kansa ja johto ovat päättäväisesti pitäneet valitsemansa EU-myönteisen kurssin;
- H. ottaa huomioon, että Moldovan tasavalta haki EU:n jäsenyyttä 3. maaliskuuta 2022 ja että komissio julkaisi 17. kesäkuuta 2022 lausuntonsa Ukrainan, Georgian ja Moldovan esittämistä hakemuksista; ottaa huomioon, että Moldovalle myönnettiin EU:n ehdokasmaan asema 23. kesäkuuta 2022; ottaa huomioon, että komissio esitti 8. marraskuuta 2023 julkaistussa laajentumispakettia koskevassa vuoden 2023 kertomuksessaan yhdeksän toimea, jotka Moldovan on toteutettava, ja suositti siinä liittymisneuvottelujen aloittamista edellyttäen, että jäljellä olevat oikeuslaitosta, korruption torjuntaa ja oligarkkien vaikutusvallan vähentämistä koskevat uudistukset viedään loppuun; ottaa huomioon, että Eurooppa-neuvosto päätti 14. joulukuuta 2023 aloittaa liittymisneuvottelut ja että ensimmäinen hallitustenvälinen konferenssi, jolla neuvottelut virallisesti käynnistettiin, pidettiin 25. kesäkuuta 2024; toteaa, että EU:hun liittyminen on ansioihin perustuva prosessi, joka edellyttää EU:n jäsenyyskriteerien täyttämistä;
- I. ottaa huomioon, että Moldovan hallitus on jatkanut poliittista järjestelmää, oikeuslaitosta ja toimielimiä koskevaa kunnianhimoista uudistusprosessia; toteaa, että Ukrainan sodan dramaattisista vaikutuksista huolimatta Moldovan tasavalta on onnistunut lujittamaan merkittävästi demokratiaansa ja jatkamaan uudistuksia; toteaa, että parannukset Moldovan demokraattisessa järjestelmässä ovat näkyneet maan sijoituksen paranemisena useissa kansainvälisissä indekseissä;
- J. ottaa huomioon, että EU perusti 24. huhtikuuta 2023 yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alaisen Moldovassa toteutettavan kumppanuusoperaation, jonka tavoitteena on parantaa turvallisuusalan häiriönsietokykyä kriisinhallinnan ja hybridiuhkien aloilla sekä torjua ulkomaista tiedonmanipulointia ja häirintää;
- K. ottaa huomioon, että Moldovasta tuli 21. toukokuuta 2024 ensimmäinen maa, joka on sopinut EU:n kanssa turvallisuus- ja puolustuskumppanuudesta, joka auttaa vahvistamaan EU:n ja Moldovan turvallisuus- ja puolustuspoliittista yhteistyötä;

1. vahvistaa olevansa sitoutunut Moldovan tasavallan tulevaan EU-jäsenyyteen ja toteaa, että maan paikka on EU:ssa; katsoo, että Moldovan EU-jäsenyys olisi geostrateginen investointi yhtenäisen ja vahvan Euroopan hyväksi;
2. kehottaa komissiota nopeuttamaan kahdenvälisen arviointiprosessin loppuun saattamista, mikä mahdollistaa tulevien hallitustenvälisten konferenssien nopean järjestämisen ja neuvottelujen aloittamisen perusasioita koskevasta ensimmäisestä temaattisesta kokonaisuudesta mahdollisimman pian;
3. tuomitsee Venäjän federaation, sen toimielinten ja sijaistoimijoiden lisääntyvän vihamielisen toiminnan, sekaantumisen ja hybridisodankäynnin, joiden tarkoituksena on heikentää ja horjuttaa Moldovan tasavallan demokraattista vaaliprosessia, vakautta ja suvereniteettia ennen pian järjestettäviä presidentinvaaleja ja perustuslakikansanäänestystä EU:hun yhdentymisestä;
4. kehottaa jälleen Venäjän viranomaisia kunnioittamaan Moldovan tasavallan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta ja lopettamaan provokaatiot ja yritykset horjuttaa maan vakautta ja heikentää sen perustuslaillista järjestystä ja demokraattisia instituutioita;
5. kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita varmistamaan, että Moldovan tasavallalle annetaan kaikki tarvittava apu, jotta se voi vahvistaa institutionaalisia mekanismejaan ja kykyään reagoida hybridiuhkiin ja torjua disinformaatiota ja kyberhyökkäyksiä; korostaa Moldovan tasavallassa toteutettavan EU:n kumppanuusoperaation suurta merkitystä Moldovan turvallisuusalan häiriönsietokyvyn vahvistamisessa kriisinhallinnan ja hybridiuhkien aloilla, mukaan lukien kyberturvallisuus ja ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän torjunta, ja kehottaa laajentamaan sen toimeksiantoa;
6. kannustaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita tukemaan aktiivisesti Moldovaa sen torjuessa disinformaatiota, hybridiuhkia, kyberhyökkäyksiä ja monitahoista Venäjän sekaantumista; korostaa, että on erityisen tärkeää torjua Venäjän harjoittamaa historian väärentämistä ja välineellistämistä, johon se pohjaa pahantahtoisen sekaantumisensa Moldovan tasavallan asioihin ja jolla se perustelee hyökkäyssotaansa Ukrainassa ja muihin valtioihin kohdistamia vihamielisiä toimiaan; katsoo, että tässä yhteydessä olisi autettava Moldovan tasavaltaa kehittämään valmiuksiaan torjua disinformaatiota, vahvistamaan kyberturvallisuusinfrastruktuuriaan ja parantamaan kykyään sietää ulkomaista haitallista vaikuttamista sekä varmistettava turvallinen ja demokraattinen ympäristö; kehottaa lisäämään tukea Moldovan strategisen viestinnän ja disinformaation torjunnan keskukselle;
7. kehottaa EU:ta ja samanmielisiä valtioita seuraamaan tiiviisti Venäjän sekaantumista Moldovan vaaliprosessiin ja olemaan valmiina käyttämään nykyisiä pakotejärjestelmiä sellaisten henkilöiden ja yhteisöjen tapauksessa, jotka osallistuvat aktiivisesti poliittisen toimintaympäristön heikentämiseen ja horjuttamiseen, levittävät disinformaatiota ja kylvävät kaaosta;
8. korostaa, että on tärkeää jatkaa maan uudistusprosessia paitsi EU-jäsenyyttä koskevan poliittisen tavoitteen saavuttamiseksi myös ennen kaikkea maan kaikkien yhteiskuntaryhmien elintason parantamiseksi; pitää myönteisenä sitä, että EU:hun liittyminen nauttii Moldovan tasavallassa laajaa kannatusta;

9. kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita lisäämään Moldovan tasavallalle annettavaa taloudellista ja teknistä apua, jotta voidaan helpottaa maan nopeaa ja tehokasta yhdentymistä EU:hun; suosittaa luomaan vankkoja ja joustavia välineitä, jotka on räätälöity Moldovan erityistarpeisiin, jotta voidaan vastata tehokkaasti sen taloudellisiin ja rakenteellisiin haasteisiin, varmistaa maan häiriönsietokyky ja kyky toteuttaa tarvittavat uudistukset sen tiellä kohti EU-jäsenyyttä ja varmistaa, että se saa riittävästi rahoitusta; kehottaa tässä yhteydessä komissiota sisällyttämään Moldovan tasavallan liittymistä valmistelemaan tukivälineeseen ja asettamaan ehdokasvaltioille myönnettävän rahoituksen etusijalle seuraavaa monivuotista rahoituskehystä (2028–2034) koskevassa ehdotuksessaan, jotta turvataan edistyminen kohti EU-jäsenyyttä;
10. kehottaa hyväksymään Moldovan tasavaltaa koskevan uuden kasvusuunnitelman, jotta Moldovaa voidaan rahoittaa ja tukea riittävästi taloudellisen lähentymisen saavuttamisessa EU:n kanssa; katsoo, että tästä suunnitelmasta olisi rahoitettava investointeja infrastruktuuriin, inhimilliseen pääomaan sekä digitaaliseen ja vihreään siirtymään, mikä helpottaa kestävästä talouskasvusta;
11. toistaa kehoituksensa innovatiivisesta, täydentävästä ja joustavasta vuorovaikutuksesta assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanon ja liittymisneuvotteluprosessin välillä, jotta mahdollistetaan Moldovan tasavallan asteittainen yhentyminen EU:n sisämarkkinoihin ensisijaisen toimintasuunnitelman ja asiaankuuluvien alakohtaisten ohjelmien pohjalta ja tarjotaan mahdollisuus saada asiaankuuluvia EU:n varoja, jotta Moldovan kansalaiset voivat hyötyä liittymisestä koko prosessin ajan eivätkä vasta sen päätyttyä;
12. kannattaa Euroopan rauhanrahaston rahoitustuen lisäämistä Moldovan puolustusvoimavarojen parantamiseksi edelleen keskittyen erityisesti ilmapuolustusjärjestelmiin, liikkuvuuteen ja liikenteeseen, johtamisjärjestelyihin, sähköiseen sodankäyntiin ja logistiikkaan;
13. pitää myönteisinä Moldovan viranomaisten huomattavia ponnisteluja uudistusohjelman edistämiseksi, jotta maa voi edetä kohti EU-jäsenyyttä; on tyytyväinen Moldovan tasavallan edistymiseen oikeuslaitoksen uudistuksessa ja erityisesti Moldovan jäsenyyshakemusta koskevien komission suositusten täytäntöönpanossa; kannustaa Moldovan hallitusta jatkamaan yhteistyötä kaikkien sidosryhmien kanssa, jotta saadaan toteutettua kestävä ja kattava oikeuslaitosta ja korruption torjuntaa koskeva uudistus EU:n ja Venetsian komission suositusten mukaisesti; korostaa, että oikeusvaltioperiaatteen vahvistaminen on ehdottoman ensisijaista, sillä sen merkitys EU:hun liittymisprosessissa on kasvanut huomattavasti ja se on edelleen yksi EU-jäsenyyden tärkeimmistä edellytyksistä, jotta varmistetaan, että EU:n laajentuminen pikemminkin vahvistaa kuin heikentää EU:ta ja sen sisämarkkinoita;
14. kannustaa komissiota avustamaan Moldovan tasavaltaa sen energiavarmuuden parantamisessa tukemalla uusien sähköverkkojen yhteenliittämisen rakentamista naapurimaiden kanssa; kehottaa komissiota varautumaan hätäavun tarjoamiseen siltä varalta, että ennen lämmityskautta ja sen aikana kehkeytyy energiakriisi; kehottaa EU:ta tukemaan energiatehokkuutta ja uusiutuvaa energiaa koskevia hankkeita puhtaana ja kestäväksi keinoksi monipuolistaa Moldovan energianhankintaa;

15. suosittaa ottamaan Moldovan mukaan sellaisiin EU:n ohjelmiin kuin EU4Health, Tulli, Horisontti Eurooppa, Life, Fiscalis, Verkkojen Eurooppa -väline, sisämarkkinaohjelma, Digitaalinen Eurooppa, Luova Eurooppa, EU:n pelastuspalvelumekanismi, sopimus lääketieteellisten vastatoimien yhteishankinnasta, työllisyyttä ja sosiaalista innovointia koskeva ohjelma, Mustanmeren alueen Interreg NEXT -ohjelma 2021–2027, Tonavan alueen Interreg-ohjelma 2021–2027, Romanian–Moldovan tasavallan Interreg NEXT -ohjelma 2021–2027 ja Erasmus+; kannattaa Moldovan sisällyttämistä kotimaanhintaisia verkkovierailuja koskevaan aloitteeseen;
16. kehottaa komissiota ja Euroopan ulkosuhdehallintoa parantamaan EU-aiheista strategista viestintää Moldovan tasavallassa; kehottaa komissiota ja jäsenvaltioita tukemaan edelleen medialukutaitoa ja tiedotusvälineiden riippumattomuutta Moldovan tasavallassa sekä tukemaan maan kriittisen infrastruktuurin digitaalisten haavoittuvuuksien korjaamista ja venäläistä alkuperää olevien tieto- ja viestintäteknologiajärjestelmien korvaamista toisilla;
17. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, Moldovan tasavallan hallitukselle ja parlamentille, Venäjän federaatiolle, Yhdistyneille kansakunnille, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestölle ja Euroopan neuvostolle.